

Česko drží krok v inovacích, dostupnost léků pro pacienty ale naráží na limity

9.6.2026 - David Kolář | Asociace inovativního farmaceutického průmyslu

Vážené dámy, vážení pánové, výroční zprávu za rok 2025 otevíráme pohledem do budoucna a otázkou, co bude mít v nadcházejícím období vliv na to, nakolik bude pacientům v České republice dostupná inovativní léčba. Právě pacienti jsou smyslem a měřítkem úspěchu naší práce. Naším společným cílem je, aby se k moderní léčbě dostali přesně v okamžiku, kdy ji skutečně potřebují, a bez ohledu na to, kde žijí nebo jaká je část roku. Zkrátka aby systém dokázal na medicínský pokrok reagovat včas a předvídatelně.

Programové prohlášení nové vlády dává jasně najevo, jakým směrem se chce české zdravotnictví ubírat. Vidíme snahu vytvářet prostředí, které podporuje investice do inovací, klinických studií a rychlejší zavádění moderní léčby do praxe. Právě klinická hodnocení pacientům umožňují přístup k nejmodernějším terapeutickým možnostem dříve, než se stanou běžně dostupnými. Stát z nich zároveň profituje ekonomicky, protože pacienti jsou léčeni na náklady farmaceutických firem, nikoli z peněz zdravotních pojišťoven. Z globálního hlediska však začínáme ztrácet dech a je potřeba reagovat rychle, aby nám ostatní státy a regiony neutekly.

O tom, že se podpora inovací státu vyplácí, svědčí i náš projekt Inovace pro život, který dlouhodobě ukazuje nejen zdravotní, ale i širší socio-ekonomické dopady moderní léčby včetně pozitivního vlivu na pracovní uplatnění pacientů a snižování dlouhodobých sociálních nákladů.

Z pohledu počtu inovativních léků, které umíme dostat alespoň k jednomu pacientovi, patří Česká republika mezi úspěšné státy. Zároveň ale platí, že prakticky všechny inovativní léky naráží na určité limity, jež brání jejich rychlejšímu a předvídatelnějšímu zavádění do praxe. I proto je reálná dostupnost více či méně omezená. V některých případech se k novým lékům dostane jen zlomek pacientů, kteří by z nich mohli mít užitek. Je to dlouhodobý stav, na němž musíme společně se všemi partnery pracovat.

Tento domácí kontext nelze oddělit od vývoje na globální úrovni. Farmaceutický sektor je dnes výrazně ovlivněn geopolitickou situací včetně debaty o zavádění cel na léčivé přípravky, cenových hladinách i o podmínkách investic. Tyto signály zvyšují míru nejistoty na mezinárodních trzích, a to dopadá i na nás. Jsme totiž součástí otevřené mezinárodní soutěže o to, kde bude probíhat další výzkum nebo výroba.

Právě v této souvislosti stojí Evropa před zásadní volbou. Na jedné straně deklaruje ambici být atraktivním místem pro investice, na straně druhé diskutuje kroky, které tuto ambici oslabují, například zkracování nástrojů patentové ochrany. Vývoj nového léku je přitom dlouhodobý a mimořádně náročný proces, který trvá deset až patnáct let a v průměru jen jedna z 10 000 zkoumaných molekul projde celým procesem výzkumu až k registraci. Zatímco ve Spojených státech je léčba již dostupná, v Evropě celý proces často teprve začíná a je dále komplikován existencí sedmadvaceti národních systémů s odlišnými pravidly a přístupy. Pokud chce Evropa obstát v globální konkurenci, musí své ambice podpořit konzistentním a předvídatelným prostředím, a hlavně přejít od slov k reálným činům.

V Asociaci inovativního farmaceutického průmyslu proto budeme i nadále systematicky spolupracovat se všemi relevantními partnery na zlepšování dostupnosti inovací pro pacienty. Od prosince 2025 stojí za touto snahou představenstvo v novém složení s jasnými prioritami pro další

období. Navážeme na dosavadní práci a spolu se státní správou, odbornou a akademickou veřejností i patientskými organizacemi budeme vytvářet prostředí, v němž je moderní léčba chápána jako investice, nikoli jen jako náklad. Pouze v takovém systému se může české zdravotnictví přestat srovnávat s ostatními a stát se plnohodnotnou součástí evropského i globálního vývoje.

Mehrdad Doustdar (předseda představenstva) a David Kolář (výkonný ředitel)

- Výroční zpráva AIFP 2025

<https://aifp.cz/cs/cesko-drzi-krok-v-inovacich-dostupnost-leku-pro-pa>